

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗВІТНОСТІ: РУХ СТЕЙКХОЛДЕРІВ ТА ТРИЄДИНИЙ ПІДХІД

Тетяна Гриценко – аспірантка
Національний авіаційний університет (м. Київ, Україна)

PECULIARITIES OF SOCIAL ACCOUNTABILITY FORMATION: THE STAKEHOLDERS MOVEMENT AND THE TRIUNE APPROACH

Tetyana Gritsenko – postgraduate student
National Aviation University (Kyiv, Ukraine)

New approaches to the formation of social accounting and reporting are analyzed in the paper. The conception of stakeholders is represented in the context of the records management matters.

Key words: stakeholder, social accountability, a three-pronged approach to social accounting, the triune balance.

За останні 20 років все більше установ у світі на добровільній основі готують та публікують звіти про свою діяльність. Спочатку вони готували звіти з питань екології, захисту навколишнього середовища, техніки безпеки, охорони здоров'я. Пізніше почали готувати звіти з корпоративної та соціальної відповідальності. І в останній час установи готують інтегровані звіти з усіх питань, що були перераховані вище. Інтегрована звітність – це поєднання елементів як фінансової, так і нефінансової звітності [1]. Проте рівень довіри суспільства до таких звітів і до інформації, що надана в них, є достатньо низьким і зацікавлені сторони, на яких впливає діяльність організації, сумніваються, в тому, наскільки інформація є достовірною, яку підприємства надають у своїх звітах.

Важливим в цьому дослідженні є особливості формування соціальної звітності з урахуванням формування триєдиного підходу та визначенням руху стейкхолдерів.

Так, наприкінці 1980-х рр. все частіше почали проводитись екологічні аудити, а на початку 1990-х – почали застосовуватись системи екологічного менеджменту, а також верифікація та стандартизація цих систем. Потім, наприкінці 1990-х рр. почали розробляти показники результативності функціонування систем екологічного менеджменту.

Ефективне управління відносинами зі стейкхолдерами є однією з головних цілей управління підприємством. Аналіз стейкхолдерів суб'єкта господарювання включає такі основні етапи: ідентифікація, систематизація, оцінка цілей і завдань стейкхолдерів, збір інформації про них. Стейкхолдери – це зацікавлені особи і сторони, які випробовують на собі вплив діяльності компанії або які, в свою чергу, можуть впливати на її роботу.

Ще однією важливою складовою діяльності будь-якої організації є соціальні активи, тобто людські ресурси, люди, які працюють в ній, і стейкхолдери.

© *Тетяна Гриценко*

Наприклад, Данська організація «Novo Nordisk» є ведучою міжнародною фармацевтичною компанією, яка виробляє інсулін та ліки, що лікують діабет. Ця організація була однією з перших у світі, яка добровільно почала готувати і публікувати свої соціальні звіти, та отримала безліч нагород в цій області. Перший звіт вона опублікувала в 1994 р., це був екологічний звіт. Перший соціальний звіт був опублікований в 1998 р. Також, вона першою використала Керівництво Глобальної ініціативи зі звітності, а в 2002 р. вперше опублікувала звіт за показниками сталого розвитку, що був верифікований відповідно до стандарту AA 1000. слід зазначити, що організація публікує свої звіти не просто для того, щоб проінформувати суспільство і зацікавлені сторони про свою діяльність, хоча вони є одним із основним факторів, що впливають на результативність компанії.

Протягом багатьох років компанія веде активний діалог зі стейкхолдерами. Слід зазначити, що Стейкхолдер – ринковий суб'єкт, який має інтерес до діяльності підприємства чи до деяких напрямів його діяльності, але цей інтерес не базується на бажанні отримати чистий дохід [1].

Прийнято поділяти усіх стейкхолдерів на внутрішніх та зовнішніх. Крім того, є групи, що знаходяться між внутрішніми та зовнішніми сторонами, до яких перш за все слід віднести клієнтів і постачальників.

Інтереси стейкхолдерів можуть вступати в суперечність один з одним, отже, «зовнішніх і внутрішніх партнерів» господарюючого суб'єкта можна розглядати як єдине суперечливе ціле, рівнодіюча інтересів частин якої буде визначати траєкторію еволюції організації.

Основними стейкхолдерами підприємства є:

- інвестори, що вкладають у компанію свій капітал з певною часткою ризику з метою отримання доходу;
- кредитори, котрі тимчасово надають підприємству позику в обмін на деякий наперед встановлений дохід і зацікавлені в інформації, що дозволяє їм визначити, чи будуть своєчасно здійснені виплати по кредиту;
- менеджери підприємства, оскільки фінансова інформація дозволяє зробити найбільш достовірну оцінку ефективності управління підприємством;
- працівники підприємства, зацікавлені в отриманні інформації про здатність підприємства своєчасно виплачувати зарплату, проводити пенсійні та інші виплати;
- постачальники, зацікавлені в інформації, що дозволяє їм визначити, чи своєчасно виплатять належні їм суми;
- споживачі (клієнти підприємства), зацікавлені в стабільності поставок, як наслідок фінансової репутабельності підприємства;
- суспільні і державні організації, оскільки від успішного функціонування підприємства залежить добробут економічної інфраструктури регіону [2].

Бізнес впроваджує в свою стратегію на поетапній основі практично накопичений досвід в області соціальної відповідальності та соціальної

звітності. Установи зрозуміли, наскільки важливим є звернення уваги на роботу зі стейкхолдерами, на необхідність міняти свій підхід в роботі з ними, прийнявши рішення здійснювати більш активну, ініціативну стратегію. Підприємства беруть на себе чіткі обов'язки в економічній, екологічній та соціальній сферах діяльності і починають розроблювати методологію, яка б дозволила їм здійснювати на практиці всі свої обов'язки. Основними елементами цієї методології є триєдиний підхід. Під триєдиним підходом слід розуміти формування звітності в області сталого розвитку в економічній, екологічній та соціальній сферах, і залучення зовнішніх версифікаторів і аудиторів, які мають забезпечувати достовірність інформації, що надається у звітах.

Бурхливий розвиток ЗМІ, та особливо Інтернету, дає можливість більш швидкому та вільному доступу до інформації про діяльність організацій і стає інтерактивним засобом комунікації між організаціями та їх стейкхолдерами [3]. Ця хаотична зміна настрою в суспільстві підігриває позитивну реакцію ділових і наукових кругів до соціальної звітності та звітності в цілому. Особливу увагу привертають не тільки класичні концепції соціального обліку і звітності, але й нові підходи. Це, наприклад, етичний аудит та соціальні правила визначення вартості. Турбота відносно прав людини значно виросла і була додана до тих проблем, на основі яких оцінюється діяльність організації.

Слід відзначити декілька найбільш важливих подій, що сталися в даній сфері дослідження за останні роки.

Перше, запуск, міжнародними організаціями ініціатив по пропаганді соціально відповідальної поведінки установ та соціального звіту, таких як «Глобальна ініціатива зі звітності» (GRI), який вперше був розроблений в 1997 р.; «Всесвітня Конвенція» 1999 р.; «Екологічний договір» був підготовлений Європейською Комісією 2001 р. та ін. [4].

Друга подія пов'язана з появою комплексної концепції «триєдиного балансу», що включає в себе формування економічної, соціальної та екологічної звітності. Зі слів Роберта Массі, члена комітету з розробки «Глобальна ініціатива зі звітності» (GRI): «забезпечуючи напрацювання принципів розкриття інформації у звітах із економічної, екологічної та соціальної діяльності, GRI сприяє тому, щоб інтереси бізнесу відповідали інтересам суспільства» [5].

Третя подія є визначальною, в тому, що управляючі інституціональних фондів визнали наявність більш високих ризиків при інвестуванні в ті установи, що поводять себе в соціально безвідповідальній манері. У зв'язку з цим були встановлені нові керуючі принципи для інвестування, що віднині, враховують наявність соціальних, екологічних та етичних ризиків, а також, внесені відповідні поправки та зміни в корпоративне право.

Отже, слід зазначити, що формування соціальної звітності є важливим аспектом для діяльності будь-яких установ. Проте рух стейкхолдерів та формування триєдиного підходу недостатньо висвітлені в наукових

джерелах і тому в нашому дослідженні є актуальним її написання. З погляду практичного використання в сфері соціальної відповідальності рух стейкхолдерів є перспективним. А стосовно триєдиного підходу, слід зазначити, що він є перспективним та важливим явищем для формування соціальних звітів у майбутньому.

Список використаних джерел та літератури

1. Воробей В. Інтегрована звітність. Аналітичний огляд (липень 2013 р.) [Електронний ресурс] / В. Воробей // Портал спільноти «Соціально відповідальний бізнес» – Режим доступу : http://www.svb.org.ua/sites/default/files/csr_ukraine_white_paper_2013_july_integrated_reporting.pdf
2. О. В. Арефьева, П. В. Комарецька Інтереси стейкхолдерів в організаційному забезпеченні стратегічного управління фінансовим потенціалом підприємств // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №9. – С. 80
3. Значення інтересів стейкхолдерів у процесі управління діяльністю підприємства – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpchdu/2009_22_1/articles/Zagal_pit_econom/12_Shafaluk.pdf
4. Global Reporting Initiative – Режим доступу : <http://www.globalreporting.org>
5. Antal A.B, Dierkes M. Corporate social reporting revisited, Journal of general management, Vol.28, №2, 2002. p.25